

Gemeente van Christus,

Toen collega Bert Schüssler deze slotdienst vorige week aankondigde, beloofde hij dat we vandaag in dánkbaarheid zouden gaan terugkijken en in vertróuwen vooruitzien. Daarmee heeft hij de lat voor deze viering wel hóóg gelegd.

Een half jaar lang hebben we met onze drie kerken sámen gevierd, in coronatijd. Dan is er zeker reden voor dankbaarheid, maar het geeft ook dubbele gevoelens. En er is zeker grond voor vertrouwen, maar dat gaat ook gepaard met onzekerheid.

Desalniettemin, beloofd is beloofd: dankbaarheid en vertrouwen, daar gaan we vandaag voor. Dus laten we eerst maar eens terugkijken, dan zien we daarna wel vooruit.

Een half jaar samen vieren in coronatijd. Is het alweer een hálf jaar? Sinds die eerste persconferentie op 12 maart? Het lijkt als de dag van gisteren, en tegelijk jaren geleden. Wat is er veel gebeurd, wat is ons leven veranderd. Wat hebben we veel moeten missen, en nóg. Ook in de kerk.

We ervoeren aan den lijve wat we eigenlijk al wisten: geloven doe je niet alleen. Want mensen hebben mensen nodig. Om samen te leven en óók om te geloven.

Waar we samenkomen, gebeurt er iets. Samen zingen, samen bidden, samen Kyrie, samen Gloria, samen luisteren, samen stil zijn, samen koffiedrinken.

De kracht van elke kerk is toch de gemeenschap. “Waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn”, zegt Jezus, “daar ben ik in hun midden.”

En juist dat samenzijn werd en wórdt ons zo moeilijk gemaakt. En dat raakt ons dus als geloofsgemeenschappen in het hart. Niet alleen bij de kerkdienst, maar op al die momenten waarop we naar elkaar willen omzien, binnen en buiten de kerk.

Van leerhuis tot huisbezoek. Eenvoudige activiteiten worden hersenkrakers voor de protocollenmakers. Dat geeft gevoelens van gemis, van frustratie soms, van tekortkoming.

En tóch. En toch is er ook alle reden voor dankbaarheid. Want er is ook veel goeds gebeurd. Met man en macht hebben we als wijkgemeenten geprobeerd om het kwade met het goede te bestrijden. Er is snel geschakeld, met veel creativiteit en inzet.

Crisisteamen werden stante pede uit de grond gestampt. Nieuwsbrieven werden opgepimpt en breed verspreid. Er ontstonden allerlei mooie initiatieven om naar elkaar om te zien, praktisch en pastoraal.

En er ontstond een nieuwe manier van vieren. Samen, met drie kerken. Donderdag 12 maart was die persconferentie, dezelfde middag belden drie dominees met elkaar, en dezelfde avond werd het in drie crisisteamen beklonken.

Drie dagen later was onze eerste gezamenlijke kerkdienst. En vandaag voorlopig de laatste. Ja, dat stemt dankbaar. Waar twee of drie samen zijn in mijn naam, ben ik in hun midden. Dat gaat over mensen, maar in ons geval ook over kerken.

Weet u, bij het bestuderen van deze bijbeltekst ontdekte ik iets aardigs. Letterlijk staat er namelijk: waar twee of drie zijn samengebracht in mijn naam. Een passief werkwoord: samengebracht. Dat betekent volgens mij dat je aan elkaar gegeven bent. Dat het je geschonken wordt.

En zo voelt het ook. Daarom vonden we elkaar zo gemakkelijk. Daarom was het zo fijn om samen op te trekken in deze ongekend uitdagende tijd. Daarom konden we elkaar bemoedigen en gezamenlijk een weg zoeken in deze barre omstandigheden.

De verhalen uit het boek Exodus namen ons bij de hand. Die verhalen lieten ons zien dat wij niet de eersten zijn in een *lockdown*. Dat wij niet de enigen zijn die op weg gaan naar bevrijding. Dat wij net als velen voor ons moeten leren wat vertrouwen is in de woestijn.

Zo werden het ondanks alles toch inspirerende gezamenlijke vieringen. Zelfs in een lege kerk. Waar het 'twee of drie in zijn naam bijeen' aanvankelijk wel héél letterlijk was. Met een voorganger, een koster, een ouderling, een paar technische mensen, een handvol zangers en een organist. Dat was het wel.

Maar het werd een Stille Week om nooit te vergeten. Het werd een indrukwekkend Paasfeest. En het werd een Geestkrachtig Pinksteren. Voor ons als voorgangers. En ik hoop en geloof ook voor jullie als gemeenteleden.

En ik weet dat het voor de één beter lukte dan voor de ander. Maar telkens lieten jullie ons weten, via de mail of de app, dat je je toch verbonden had gevoeld met ons en met elkaar. Dat we toch een gemeenschap zijn, ondanks de afstand, ondanks het gemis, ondanks alles.

En sinds deze zomer konden er weer mensen naar de kerk komen. Voorzichtig, onwennig, maar toch. Wat goed om elkaar weer in de ogen te kunnen zien.

En nu vieren we een half jaar samen vieren. Vorige week zei mijn collega het zo: “Het beste wat we als drie kerken hadden, hebben we gegeven.”

Het beste wat we als drie kerken hadden. Ik heb me wel even afgevraagd wat hij daar precies mee bedoelde. Misschien wel de verschillende kwaliteiten van de drie voorgangers?

De verfijnde frisheid van ds. Jans, de leerzame levenservaring van ds. Schüssler, de buitengewone..... bescheidenheid van ds. De Leeuw? 😊

Hij bedoelde in elk geval ook de kwaliteiten van onze verschillende musici en de talenten van onze zangers. Vandaag in een fraaie drie-enige samenstelling.

En hij bedoelde ongetwijfeld de kennis en inzet van onze technische mensen, die gaandeweg de kwaliteit van de uitzendingen steeds beter maakten, met geluid én beeld.

Het beste van onze drie kerken, dat zijn zeker ook al die vrijwilligers die zich hebben ingezet. En de mensen van het Jeugdwerk die samen optrokken om week in week uit enthousiast onze jeugd te betrekken. Van Palmpasenoftocht tot Pinkstertasje tot Preekbingo.

En ja, het beste van onze drie kerken, dat zijn óók jullie thuis, die massaal meevierden en meeleefden op afstand, en die voor ongekende kijkcijfers hebben gezorgd.

En het zijn jullie, die de weg zochten en vonden naar de Grote Kerk, ondanks alle drempels die werden opgeworpen: vooraf reserveren, anderhalvemeter afstand, niet meezingen, zelfs geen koffie krijgen, en dan tóch nog komen!

En ik zeg dit allemaal níet om onszelf te feliciteren. Maar wél om de eerste belofte ruimschoots in te lossen: ja, er is, ondanks alles, alle reden om in dánkbaarheid terug te kijken. Dat is één!

Maar kunnen we ook dat tweede? Kunnen we ook in vertróuwen voorútzien? Ondanks een onzekere toekomst en een troebel perspectief?

Na vandaag gaan we vierend weer ieder onze eigen weg. Terug naar het eigen vertrouwde kerkgebouw. En dat is mooi. Want het wás mooi en het is móói geweest.

Inmiddels, met de versoepelingen die er gekomen zijn, kan er gelukkig weer zoveel meer. En daarom is het goed dat we ieder weer op onze eigen plek die ruimte gaan benutten. Ook vierend. In de Jachtlaankerk, in de Goede Herderkerk, in de Grote Kerk.

Maar het zal nog lang moeten gebeuren met de handrem erop. Met beperkingen en voorzorgsmaatregelen. Want we zijn nog niet van het virus verlost, van de zorgen en de onzekerheid.

Daar is inmiddels nog een andere onzekerheid bijgekomen. Hoor ik om me heen en lees ik in de krant. Want hoe komt de kerk straks uit deze coronacrisis? Als alles voorbij is? Komen alle kerkgangers dan weer terug?

Het beperkt aantal beschikbare plaatsen in veel kerken is nu veelal niet eens bezet. Daar zijn goede redenen voor. En theaters en voetbalstadions hebben daar ook last van. De sfeer en beleving wordt teveel gemist of men is gewoon nog voorzichtig.

De diensten worden online nog steeds heel goed bekeken. Maar straks, als de kerk weer vol mag, komt iedereen dan weer terug? Of is een aantal mensen dan de goede gewoonte van de kerkgang verleerd?

Is er een andere structuur op zondagmorgen voor in de plaats gekomen? Vorig weekend las ik een heel artikel hierover in *Trouw*. Een dominee in Friesland ziet het om zich heen gebeuren en zegt het ook wel te begrijpen.

Hij zegt: “Een verwaarloosde gezonde gewoonte opnieuw aanleren kost tijd en energie en we zijn allemaal mensen die, laten we eerlijk zijn, niet altijd evenveel zin hebben om bezig te zijn met de dingen van Gods rijk.”

Nu zult u zeggen: “Ach, dat is Friesland. Maar wij zijn de Veluwe!” Ja, zeker, goed punt. Maar ook de PKN-classispredikant van de Veluwe komt in dit artikel aan het woord.

En ook hij krijgt bezorgde signalen uit verschillende hoeken. Hij durft geen voorspellingen te doen, maar zegt: “Het is moeilijk te onderscheiden of mensen uit voorzichtigheid niet meer komen of uit gemakzucht.”

Nu zij het verre van mij om wie dan ook van gemakzucht te betichten. Maar ik denk wél dat we ons de woorden van Paulus ter harte kunnen nemen.

Zijn Romeinenbrief is ook gericht aan een gemeente die het moeilijk heeft. Die in verdrukking is. En Paulus weet van de gevaren en de valkuilen die dan ontstaan.

Daarom zegt hij: “Laat uw enthousiasme niet bekoelen!” “Laat uw enthousiasme niet bekoelen, maart laat u aanvuren door de Geest en dien de Heer.”

En die laatste woorden, “Dien de Heer” kun je ook anders lezen. In het Grieks staat er *kuriooi*, Heer, maar er zijn ook handschriften die schrijven *kairiooi*. Van het woord *kairos*. En dat betekent “het tijdsgewricht, het moment.”

Dan staat er dus niet “Dien de Heer”, maar: “dien de tijd”, de tijd die nu is. En die iets van je vraagt.

Uiteraard hebben de Duitsers hier weer de mooiste uitdrukking voor. Die noemen dat het *Gebot der Stunde*, dat wil zeggen: wat is nú geboden, wat staat jou nu te doen? Zoals Paulus in de Efeziërsbrief zegt: “Gebruik uw dagen goed, want we leven in een slechte tijd.”

Het *Gebot der Stunde* beschrijft Paulus kernachtig. Ze kunnen stuk voor stuk op een tegeltje:

Laat je enthousiasme niet bekoelen. Juist nu niet.

Houd hoop, wees standvastig, blij bidden. Juist nu.

Wees blij met de blijden, heb verdriet met wie verdriet heeft. Zeker nu.

Wees eensgezind. Vooral nu.

Laat je niet overwinnen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede. En wel nu.

Als we dít doen, dan dienen we de tijd én de Heer in één keer. Dus laten we elkaar vasthouden, door de gemeenschap met elkaar te blijven zoeken. Door met elkaar te delen: alle liefde, alle hoop, alle standvastigheid en al het enthousiasme dat we in ons kunnen vinden. Want we kunnen dit alleen sámen volhouden.

Als we dát doen, dán kunnen we vandaag inderdaad in vertróuwen vooruitzien.
Want als wij bij elkaar blijven, samen in zijn naam, dan is Christus in ons midden.

En dan houden we het vuur brandend en het visioen levend, waar Martine zo dadelijk van zal zingen. Dat de nacht voorbijgaat en de morgen aanbreekt en dat wij elkaar al die tijd hebben vastgehouden.

En laten we nu alvast één ding afspreken: als dát gebeurt, dan gaan we dat feest ook nog één keer met z'n allen vieren, met onze drie wijkgemeenten in deze ene Grote Kerk. Om het af te leren. Of weer aan te leren.

*Straks bijeen, als de dreiging voorbij is.
Straks bijeen, het verdriet van de baan.
Weer bijeen, zonder afstand te houden,
opgetogen: de morgen breekt aan.*

Zo moge het zijn.

Amen.